

A TUDOMÁNY ÉS A MŰVÉSZET KAPCSOLATA

Beszélgetés egy művész házaspárral

„Míg testünk anyagi valója a földhöz köt minket, addig a gondolataink és a szellemünk szabad”

(Komlowszky-Szvet Tamás)

Szabó Klára Petra 1981-ben, Hódmezővásárhelyen született. 2009-ben a Nyugat-Magyarországi Egyetem formatervező szakán szerzett diplomát. Komlowszky-Szvet Tamás 1982-ben, Gyulán született. 2007-ben végzett a Képzőművészeti Egyetem szobrász szakán. Házasságkötésüket követően Hódmezővásárhelyen telepedtek le. Jelenleg három város: Hódmezővásárhely, Budapest, Szeged határozza meg alkotói életútjukat és magánéletüket. A számos elismeréssel rendelkező, tehetséges, fiatal művész házaspárral a művészet és a tudomány kapcsolatáról, a művészet 21. századi szerepéről és jövőképükről beszélgettünk.

- Hogyan választottak, mi terelte Önöket a művészi pályára? Milyen családba születtek? Mindketten kiváló ismeretekkel rendelkeznek. Fiatal koruk ellenére magasan kvalifikált, számos elismeréssel rendelkező művészek, szakemberek. Genetikailag kódolva vannak az élet rejtett titkainak felfedezésére?

K.: Én mindig is művészettel szerettem volna foglalkozni. Sokáig grafikusnak tanultam, és csak az elmúlt pár évben kezdtem el festeni. A családban nincsenek művészek, viszont a szüleim mindig támogattak és segítettek céljaim elérésében. Nélkülük bizonyára nem tartanék itt.

T.: Az én családomban sem volt művész, de a nők általában finom kézi munkát végeztek, míg a férfiak elsősorban a mezőgazdaságban dolgoztak. Úgy érzem, a szobrász irány mégis ezekből a képességekből lett összegyűrva: erőből és esztétikából. Ehhez persze még szükség volt a szellemi háttérre, amit érzésem szerint anyai nagyapám Szvet Antal adott át nekem, folyamatos támogatással és a tanulásra biztatással. Így én is szerencsésen elmondhatom, hogy a támogatás az én családom részéről is folyamatos.

- Úgy tűnik, mindkettőjüket hajtja valami különleges erő a nem mindennapi, új dimenziók megnyitása, „feltárása” felé. Mi motiválja Önöket?

K.: Nehéz ezt megfogalmazni. Én egyfajta „kényszert” érzek az alkotásra. Ha nem tudok festeni valamilyen oknál fogva, fizikailag érzem magam rosszul. Teljesen kikapcsol és ugyanakkor feltölt maga az alkotás folyamata, éppen ezért rengeteget dolgozok. Egyszerűen örömet lelem benne. Nagyon szerencsés vagyok, hogy azzal foglalkozhatok, amit igazán élvezek.

T.: Rám a megszállottság kifejezés illik a legjobban, amit a görögök „szent betegség”-nek definiáltak. Azaz olyan belső kényszer, mely lényegét tekintve pozitív. A végeredmény a mű, ugyanis általában értékesnek tekinthető. Emellett kíváncsi is vagyok.

- Szabó Klára Petra szakképzettségét tekintve formatervező, aki a látás, a tapintás után a szaglást és a hallást is a művészet kifejezőeszközeként éli meg. Gondolok itt az *A trófea* című alkotására. Annyira érzéki, hogy a „néző” is részesévé válik az intim pillanatnak. Rendkívül megható.

Miért mozgatta meg ez a fantáziáját?

K.: Még egyetemista voltam, amikor ezt a munkát készítettem. Valójában egy iskolai plasztikafeladatra készült, ahol a „trófea” volt a téma. A legtöbb embernek a tróféáról a különböző serlegek és díjak jutnak az eszébe — nekem a falra felakasztott állatfejek ugrottak be először. Még egészen friss házások voltunk akkor, és elég sok negatív megjegyzést kaptam ezzel kapcsolatban: szegény fiú, elvetted magad velem. Ezeket a megjegyzéseket már akkor is jót mosolyogtam, és igazából ezt a munkát egyfajta vicces válasznak szántam. Kezdetben Ron Mueck inspirált, és az ő munkáihoz hasonló, nagyon élethű maszkot szerettem volna készíteni. Végül elkészítettem egy maszkot, és projektorral vetítettem rá Tamás arcát. Időnként pislogott, a kiállító térben hallatszott a szuszogása és érződött az illata is. Valami élot szerettem volna létrehozni, és azt hiszem, sikerült is. Maga az installáció végül egy kicsi, sötét pinchehelységben került bemutatásra.

- Tudatos a rendkívüli érzékenységgel alkotott, a finom kis rezdüléseket is sejtető, gondolatiságában üzenő akvarelljeinek a kordokumentációs jellege?

K.: Igen, ez tudatos. Az Art & Style sorozatomnál (<http://artstyleblog.blogspot.com/>) ez volt a koncepcióm egyik alappillére.

Úgy gondolom, a divaton keresztül nagyon jól nyomon lehet követni az idő múlását. Ez a sorozat éppen ezért lesz mindig „mozgásban”. Tíz-tizenöt év múlva érdekes lesz visszanézni, harminc-ötven év múlva már retronak számít, száz év múlva pedig kordokumentációként tekintenek rá.

száma és mérete is limitált. A beérkezett alkotások fölött, mindig két napos bírálat során, az általában tíz-tizenegy főből álló szakértői grémium dönt és a döntés utáni anyagot láthatja a közönség a Tárlatokon.

A zsűri tagjai, a mindenkor kurátor, a múzeum igazgatója a Képző- és Iparművészeti Lektorátus képviselője, a képzőművészeti élet jeles képviselője – szakágak szerint – festők, grafikusok, szobrászok, keramikusok, művészettörténészek vagy művészeti írók. A zsűriben résztvevőket az Előkészítő Bizottság jelöléssel és szavazással dönti el. A zsűri munkájának kezdetén a kurátor és a múzeumigazgató ismereti a technikai részleteket, e fölött csak, és csakis a minőség a döntő szempont, nem az idetartozás, nem a kifejezés stílusa, csak a minőség.

A válság ellenére elmondható, hogy minden évben nő a beadott művek száma és nem csökken. Ha a tartalmi oldalt nézzük, akkor a minden embert érintő gond megjelenik az egyes művészek munkáin. Mondhatni, érzékeny reakciókat találhatunk e jelenségre. Hangsúlyoznám, ez inkább csak megérzés, hiszen egy jó mű nem direktben jelenít meg, hanem a képzőművészet eszközeivel tükröz.

Az Őszi Tárlatok kiállítói által létrehozott szellemi közösséget a jeles művészettörténész Németh Lajos már 1964-ben *Vásárhelyi iskola* címmel illette. A művészettörténet ma is használja ezt a terminus technikust. Rangosztó jelentőségét láthatjuk, ha gondolatban végig soroljuk a Tornyai-plakettesek névsorát, most csak a kezdet: Medgyessy Ferenc és az 57. Őszi Tárlat nagydíjasa Fehér László. Értékkeremtő és rangosztó jellegét kiemeli továbbá az igen tehetséges fiatal alkotóművészek egyre meghatározóbb jelenléte a seregszemlén, immár évek óta.

Delacroix írja naplója legutolsó bejegyzésében:

„A kép első kötelessége, hogy ünnep legyen a szem számára.”

Úgy érzem, számomra ennek a kötelességnek az Őszi Tárlatok sora eleget tesz. Valóban ünnep végigjárni a termeket, már több mint harminc éve. Ez a szépség és ez a mindenkor üzenete is. Nincs kiválasztott mű, nem is volt soha, mindegyik Tárlatról őrzök a lelkemben és szememben több tizedet is. Szeretném azonban a művészet kedvelőinek a figyelmét felhívni Vásárhelyi fiatal tehetségére, Szabó Klára Petra festőművészre és az ő munkáira.

Hegedűsné Dékány Magdolna

SZABÓ KLÁRA PETRA:

Fekete és fehér és ágy

- Megérintett a Séta oda, ahová lehet, vágyva oda, ahova nem lehet gondolati és képi ábrázolása. Miért fontos a műfajok találkozása?

K.: Körülbelül egy fél éve úgy éreztem, hogy már nem tudom kifejezni magam pusztán a festészet eszközével. Egy festménybe képtelen voltam már belesűríteni a mondanivalómat, ezért kezdtem el kísérletezni animációkkal. Jelenleg ilyen és ehhez hasonló animációkon dolgozom. A képkockákat továbbra is megfestem akvarellal. Szerintem fontos, hogy az ember mindig merjen változtatni, megújulni. Éppen ezért nem is szeretem magam festőnek nevezni, mert most festek, de lehet, hogy két év múlva már videókat fogok készíteni.

- Komlowszky-Szvet Tamás szobrász. Ha lenne „tudós szobrász”, szívesebben használnám ezt a kifejezést Önre.

Az esztétikai élményen túl műfaji határokat átlépő alkotásokat, produkciókat jelent meg.

Szinte a természet törvényeinek határait feszegeti. Gondolok itt az Anyag nélkül alkotásaira. Mire hívja föl a figyelmet?

T.: Munkáimban a tudomány és a művészet kapcsolatát kutatom. Mivel a tudomány eredményei megváltoztatják életünket, mindennapjainkat, azok pozitív és negatív következményeivel is foglalkoznunk kell. Az anyagtalanság sorozatnál - túl a plasztikai kérdéseken - olyan filozofikus témák is érdekelnek, mint a test és a szellem kapcsolata. A mai anyagi világban sem szabad elfelejtenünk a valós értékeket, s míg tes-

tünk anyagi valója a földhöz köt minket, addig a gondolataink és a szellemünk szabad.

- Lenyűgöző s egyben félelmetes, a Lebegő szobor, illetve az azzal kapcsolatos felismerése, gyakorlati megvalósítása. Ezért megkapta a Talentum Akadémiai és Művészeti Díjat, mely a fiatal tudósok és művészek elismerése.

T.: A Talentum akadémiai elismerés nagy megtiszteltetés számomra, amit minden biztonnal a munkám tudományos elmélyültségéért ítéltek nekem. Öt éven át kutattam a lebegés képzőművészeti lehetőségeit, és készítettem a témában elektromágneses lebegést alkalmazó installációkat. A *Határ* című kinetikus műben például egy új bolygót hoztam létre, amelyen élet is lehetséges.

- Az Ön alkotói felfogásában hogyan fogalmazná meg a művészet szerepét napjainkban? Talán átértékelődik a – klasszikus értelemben vett – művészet fogalma? Ha igen, hogyan?

T.: Alkotói felfogásomban nagy érdeklődéssel fordulok a legújabb technikai elemek kínálta lehetőségek felé. Mind társadalomkritikusan, mind kísérletezve használom ezeket a technikai újdonságokat. Ebben a hozzáállásban finoman megtalálhatóak a művész új feladatai, azaz a társadalmi érzékenység és az állásfoglalás. Én a tudomány napjainkat befolyásoló és átalakító jelenségeit vizsgálom és emelem be a művészeti diskurzusba, míg mások konkrét társadalmi problémákkal foglalkoznak. Mivel a művészet már a kezdetek óta nem a külső, hanem a belső tartalmakra reagál érzékenyen, ez a jelleg így mégsem teljesen új.

- Mi az Ön alkotói üzenete?

T.: Egy alkotást nem az anyaga, nem is a munkáltság szépsége, a kéz ügyes mozdulatai tesznek értékessé, hanem a tartalmát képező gondolatok.

- Ha a kiállításokat kihívásként fognánk föl, mely/ melyek voltak a legmeghatározóbbak? Miért?

K.: Nekem a 2009-es Viltin Galériás Art & Style kiállítás az egyik legmeghatározóbb. Az volt az első komolyabb önálló kiállításom. A sorozaton, amit kiállítottam, két teljes évig dolgoztam. Nagyon sok munkám volt benne, és a galériának hála, a kiállítás is nagyon jól sikerült. Ugyanakkor szeretném még megemlíteni a külföldi art fair-eket. A tavalyi évben öt vásáron szerepeltem a munkáimmal. Ezek szintén fontos átlomások az életemben. A Viltin Galéria segítségével juthattam így ki, és kaptam bemutatkozási lehetőséget többek között Dubaiban és Bécsben.

T.: Számomra a 2006-ban az egyetem kiállítóterében, a Parthenon-fríz teremben megrendezett önálló kiállításom volt az első mérőföldkő. Ezen a kiállításon mutattam be az első, lebegés-

sel foglalkozó munkáimat, melyeket Vilt Tibor szobrászművésznek ajánlottam. Az ő pályája inspirált a legjobban, valamint a lebegéssel kapcsolatos tervei keltették fel bennem a vágyat a földtől való elszakadás iránt.

Emellett első önálló külföldi bemutatkozásom Düsseldorfban hatalmas izgalom volt, és meghatározó élmény volt az is, hogy munkáimat bemutathattam a londoni Kinetica Art Fair-en 2010-ben.

- Vásárhely – Szeged – Budapest jelenti az életteret, de mit jelent a tradíció, a vásárhelyiség gondolata?

K.: Én itt születtem, bár a tanulmányaimat tízéves koromtól más városokban végeztem. Ettől függetlenül vásárhelyinek tartom magam. Talán úgy tudnám legjobban megfogalmazni a vásárhelyiséget, hogy bár rengeteget utazok, sokfelé járok az országban és a világban, de mindig jó érzés hazajönni. Lehet, hogy később elköltözzünk és máshol fogunk élni, de „a haza és az otthon” mindig Vásárhely marad számomra.

T.: Bár én nem ide születtem, de a várost – művészeti pezsgése, kulturális nyitottsága miatt – egyre inkább a sajátomnak érzem.

- Elismert, sőt közismert művész házaspár. Milyen jövőképet alkottak maguknak?

K.: Ez folyamatosan változik. Valójában nincsenek hosszú távú terveink. Fiaitok vagyunk még, próbálunk minden lehetőséget megragadni. Mindig keresünk új kihívásokat, és folyamatosan pályázunk. Hamarosan Rómába költözünk egy időre, ugyanis Tamás nyert egy két hónapos ösztöndíjat. Én szeretnék még tovább tanulni. Tamás jelenleg a Képzőművészeti Egyetem Doktori Iskolájába jár, és én is szeretnék valami hasonló képzésben részt venni, de külföldön. Nagy álmom még egy japán *rezidenciaprogramon* való részvétel is.

T.: Abban a szerencsés helyzetben vagyunk, hogy a szakmai és a családi terveink egybevágnak. Ahhoz, hogy folyamatos legyen a lendület, mindig új és új célokat tűzünk ki. Én pillanatnyilag szeretném a legtöbbit kihozni a képzőművészeti doktori programból (Doctor of Liberal Arts), de már most körvonalazódik bennem a következő cél: egy holland vagy német Ph.D. megszerzése is. Művész házaspárként fontos, hogy mindenben támogatjuk egymást, és az egyéni eredményeknek is közösen örülünk.

Kívánjuk, hogy váljanak valóra az álmaik, s különből hazatérve, szellemiségükben megújulva alkossanak mindannyiunk örömére!

Benácz Katalin

(forrás: Szabó Klára Petra & Komlowszky-Szvet Tamás)